Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: https://slaegtsbibliotek.dk
Danske Slægtsforskere: https://slaegt.dk

Kjølner, B.:
Den afdøde underofficersstand
og den nyfødte officiantstand.
Hasselbalch. Kbhvn. 1924.

B. KJØLNER

DEN AFDØDE UNDEROFFICERSSTAND

OG

DEN NYFØDTE OFFICIANTSTAND

STEEN HASSELBALCHS FORLAG — KØBENHAVN

Gymnastiklærer B. Kjølner,

født i Vordingborg d. $^{1}/_{12}$ 1857—, Søn af Toldassistent J. C. Kjølner og Hustru Angelica, født Mikkelsen—, død / 19

Fra 1872 til jeg blev Husar i 1878 var jeg ansat i Handelshuset Johan Jørgensen, Helsingør.

Tjeneste i Gardehusarregimentet fra $^{15}/_{1}$ 1878—$^{19}/_{12}$ 1895, paa hvilken Dag jeg af Kultusministeriet ansattes som Gymnastiklærer ved »Den lærde Skole« (Statsskolen) i Frederiksborg. Her fik jeg kongelig Udnævnelse fra d. $^{30}/_{1}$ 1902. Menig d. $^{15}/_{1}$ 1878. Underkorporal d. $^{28}/_{10}$ 1878, Korporal d. $^{28}/_{9}$ 1879, Sergent d. $^{1}/_{11}$ 1880, Oversergent og Regimentsskriver d. $^{13}/_{7}$ 1888.

Særlige Tjenester: Gennemgaaet Rytteriets Korporalskole ved 5. Dragon-Regiment fra $^{31}/_{10}$ 1878—$^{8}/_{6}$ 1879; Hærens Gymnastikskole fra $^{31}/_{10}$ 1881—$^{28}/_{8}$ 1883, paa hvilken Dag jeg bestod Gymnastiklærer-Eksamen med 1ste Karakter, — »Fortrinlig Duelig«. Lærer ved Gymnastikskolen fra $^{31}/_{10}$ 1885—$^{30}/_{4}$ 1886 og fra $^{31}/_{10}$ 1887—$^{30}/_{4}$ 1888, jfr. Kundgørelse for Hæren No. $^{45}/_{1885}$ Pkt. 1 og No. $^{44}/_{1887}$.

Dekorationer: Ærmedistinktion for Flid og Duelighed som Lærer i Eksercerskoler d. $^{9}/_{11}$ 1887, Hæderstegnene for 8 og 16 Aars god Tjeneste. Dannebrogskorset d. $^{24}/_{8}$ 1912. Gardehusarregimentet fejrede sit 150 Aars Jubilæum i København, jeg var til Stede. Kong Chr. X kaldte mig frem og udtalte: »Jeg overrækker Dem Dannebrogskorset, ikke alene som en Belønning for Deres gode Tjeneste i Gardehusarregimentet, men ogsaa som en Paaskønnelse for den varme Interesse, De siden den Gang har vist Deres gamle Regiment.« Den $^{13}/_{1}$ 1932 blev jeg af Kong Chr. X udnævnt til Ridder af Dannebroge.

I Hillerød: 1924 Æresmedlem i Frederiksborg Fugleskydningsselskab. I nogle Aar Formand i Frederiksborg Amtskreds' Fjerkræavlerforening. Stiftede $^{14}/_{3}$ 1912 Frederiksborg Amts Gardehusarforening, dens Formand fra nævnte Dag til / 19 ; fik d. $^{14}/_{3}$ 1932 paa Foreningens 20 Aars Dag overrakt et Æresemblem i Guld. — Lærer ved Hillerød Handelsskole fra 1898 til 1925.

Afsked med Pension fra Statsskolen i Frederiksborg $^{31}/_{7}$ 1928.

Gift d. $^{11}/_{6}$ 1885 med Sofie Meinhardt, født d. $^{30}/_{4}$ 1863, død d. $^{3}/_{8}$ 1913, Datter af Murermester Meinhardt, Jægersborg. 2 Sønner: Theodor, født d. $^{23}/_{9}$ 1886, Maler paa den kgl. Porcelænsfabrik, og Axel, født d. $^{8}/_{12}$ 1894, cand. jur., Sagfører i Grenaa.

I.

De Bestræbelser, som ledende Underofficerskredse igennem en Del Aar har ført for at højne Underofficersstanden, er afsluttede. Bestræbelserne resulterede i, at den Stand, man vilde højne, slettede man ud af den danske Hær, slog den ihjel, og paa dens Grav fik man skabt en anden Stand: Officianter. Det er Meningen, at disse, i højnet og forædlet Skikkelse, ikke alene skal løse Underofficersstanden af, men være Officersstandens Ligemænd.

Der er to Betragtninger, der bringer mig til at skrive om denne Sag. Den første er Sorgen over at se den Stand forsvinde, som jeg i min Ungdom tilhørte, og hvis Færd jeg siden da har fulgt med den største Interesse. Den anden er denne, at jeg har bevaret saa megen Kærlighed til Hæren i sin Helhed, at jeg ikke kan staa som ligegyldig Tilskuer over for, hvad der passerer inden for denne.

Mine Betragtninger fremsættes ikke som en Kritik af Loven eller af de højere Myndigheders „Gaaen med" til Underofficerernes Krav om en Højnelse, der vilde faa Standens Død til Følge, men de vil nærmest gaa ud paa, for Underofficerernes Øjne at fremdrage det ringe Fremsyn, de har udvist, den forbløffende Mangel paa Forstaaelse af en Hærs Organisme, der, hvis Hærens Skelet ikke skal splintres, nødvendigvis og absolut fordrer to, paa forskelligt Fundament hvilende, Befalingsmandsklasser: Officerer og Underofficerer. Jeg vil med andre Ord sige mine gamle Kammerater, hvad de har forbrudt imod dem selv og Hæren, og jeg vil søge at vise dem, at Højnelsens Maal, Udslettelsen af Skellet, — Kløften, som den kaldes — ikke er naaet, ikke kan naas og for deres egen og Hærens Skyld ikke bør naas. At den ikke er naaet og ikke kan naas, skyldes den simple og naturlige Grund, at to Organismer ikke tilfulde kan ligne hinan-

den, besidde samme Struktur, samme indre og ydre Værd, uden at de hviler paa samme Fundament og er støbte af samme Materiale. Dette er ikke Tilfældet med Officers- og Underofficerskorpset. At faa disse to Korps smeltede sammen, saa de gaar op i en højere Enhed, er og vil blive en Umulighed. Ved visse Lejligheder vil Forsøgene herpaa føre til den rene Parodi paa Kommandoforhold i Hæren, som f. Eks. naar en Premierløjtnant, Generalstabsofficer, maa træde tilbage og overlade Stabsofficianten Kommandoen over Underafdelingen, naar dennes Chef er fraværende. Herom senere.

Fra Folkets brede Lag rekrutteres Underofficererne, og at det er ønskeligt, ja, for det Heles Vel nødvendigt, at saa mange af disse som muligt sidder inde med en solid borgerlig Dannelse, er indrømmet. At man derfor vilde højne paa dette Omraade, er kun naturligt og desuden noget, som Tiden i sig selv krævede efterhaanden som den almindelige Folkeoplysning blev bedre. Jeg ved særdeles vel, at de Værnepligtige nu for Tiden møder bedre udrustede, baade hvad Aand og Legeme angaar, end det Materiale, man i min Tid, i 80-erne, havde med at gøre. Jeg anser det for en given Sag, at Underofficersstanden har fulgt Trit med denne Folkets højere Kultur. Denne Udtalelse beder jeg nu Underofficererne forstaa saaledes, at jeg ikke dermed giver den nye Tids Underofficerer Ret i deres, undertiden ret ublufærdige og haanende Omtale af „Mændene af den gamle Skole". Disse bliver ofte i Tale og Skrift fremstillede som komplette Undermaalere i Forhold til Nutidens Underofficerer. Jeg kan forsikre d'Hrr., at der ogsaa i min Tid fandtes Underofficerer, der var Soldater, kunde deres Kram, passede deres Tjeneste og havde Hjernen i Orden, Mænd, der paa intet Punkt stod tilbage for Nutidens Underofficerer.

Da de Værnepligtige kommer fra alle Lag i Befolkningen, saa følger heraf, at den Aandsudvikling, de møder med, ligger imellem Landsbyskoleundervisning og Studentereksamen, altsaa er i højeste Grad uensartet. En Underofficer bør, hvad Kundskaber angaar, staa som Jævnbyrdig med Flertallet af de Værnepligtige; hans gode borgerlige Dannelse bør vise sig i Tale, Skrift og Optræden. Det vakte derfor ogsaa min højeste For-

bavselse, da Standen fremsatte Kravet om Forfremmelse „efter Tur", d. v. s., at det, at der med Rette kunde siges om en Mand, at hans borgerlige Dannelse og hans hele Optræden var mangelfuld, ikke skulde være nogen Hindring for den Paagældende, ikke skulde have nogen Betydning for hans Avancement, men at enhver kunde, trods dette, naa Stabssergentsgraden. I 1917 foreholdt jeg i „Underofficersbladet" Underofficererne det urigtige i at fremsætte saadant Krav og spørger nu her: Har Officianterne ogsaa et saadant Krav paa deres Program?

En Stands Højnelse falder i to Dele: Højnelse indadtil og Højnelse udadtil. Til Højnelsen indadtil maatte Underofficererne have Hjælp fra oven, hvorimod deres Højnelse udadtil ligger ganske i dens egne Hænder; det er en Stands Færd og Æresbegreber, der anviser den dens sociale Plads. Tidsaand og Højnelse er ogsaa i Kontakt med hinanden. I min lange Regimentsskrivertid brugte jeg ofte en ledig Stund til at kigge i tilgængelige Arkivsager, slog op i gamle Forordninger, Reglementer o. l. og fandt kostelige Ting, bl. a. en Kundgørelse saalydende: Officerer, der antræffes drukne paa Gaden, maa ey som tilforn bindes og af Vægterne bæres bort paa Stigen, men skal transporteres til vor Hovedvagt — og ... det tillades Underofficerernes Kællinger at sælge Brød og Brændevin til Soldaterne paa Fælleden. Heri ser jeg en Højnelse af Officersstanden, men ikke en Nedsættelse af Underofficersstanden, tvertimod en Velvilje, der blev vist den: Konens Ekstrafortjeneste skulde bøde paa Mandens knappe Lønning; alt set i den henfarne Tids Belysning.

Højnelse er jo i det hele taget et vidtrækkende Begreb, som der kunde siges meget om. Inden i Mennesker burde den vel vise sig som forøget Kultur; uden paa ser man den ofte som Politur, paasmurt af Tiden, af Sæder og Skikke, maaske ogsaa af Sprogets Udvikling. I gamle Dage sagde man f. Eks.: Mette Rosenkrantz, Inger Urne osv., nu hedder det vist: Deres Naade; man siger heller ikke mere et artigt Fruentimmer. Kælling blev til Madam, Jomfru til Frøken; saa forsvandt Madam og Jomfru, og nu er der kun Fruer og Frøkener. Prøv f. Eks. at sige Madam til den Kone, der vasker din Skjorte; demonstrativt vil hun straks forlade Vaskebaljen, og du

kommer til at hente „en Frue", hvis du vil have ren Skjorte paa. Er der nu nogen Højnelse i dette? Er Arbejdet ikke det samme?

Det vilde have vundet min fulde Sympati, om min gamle Stand, lydhør over for Tidens Krav og i Erkendelse af egen Brøst paa det aandelige Omraade, havde trukket op en Højnelses-Retningslinie, der, med Bevarelse af Standen og dens Traditioner, kunde have ført til, at den i alles Øjne og Omtale havde faaet Prædikatet dygtige, veluddannede, fuldblods Soldater, hvis Dannelsestrin staar Maal med Flertallet af Borgernes. Dette har Underofficererne ikke gjort; dette burde de have gjort, og hertil havde de sikkert kunnet faa Hjælp og Støtte fra oven. Om end nu et saadant Maal var naaet, var Enden ikke endda; thi det er ikke nok her i Livet at naa et vist Maal og saa hvile paa det, det gælder om stadig at være paa Højde med sin Tid, at erindre sig, at Maalet er forskydeligt. Selvkritik og Erkendelse, Æresbegreber og Selvagtelse bør mane Mennesker til at bestræbe sig for til enhver Tid at kunne fyldestgøre de Krav, som deres Stilling forlanger opfyldte. Hertil tjener Selvstudium, Respekt for Kundskaber og Glæden ved at tilegne sig disse. Jeg, der i mit Liv har set saa megen Undervisning, er lige ved at tro, at de Kundskaber, det Livssyn, der erhverves gennem egen Fordybelse i Livets Fænomener, kan være lige saa righoldigt, som det, der doceres fra et Kateder. Livet selv og dets Foreteelser er jo saa mangeartet, at det giver rig Lejlighed til at anstille Betragtninger og gøre Iagttagelser. I Reglen maa der dog regnes med et Menneskes Oprindelse; den, der fra sin Barndom og sit Hjem medbringer blot et Strejf af Kultur, er et Par Hestelængder forud for den, der intet saadant har at se tilbage paa. De sociale Begreber, Æresbegreber og Livsanskuelser, der indsuges i Hjemmet, er i Reglen bestemmende for et Menneskes fremtidige Livssyn.

Begrebet „Bedre Uddannelse", Højnelse, trænger sig frem i alle Stænder og søges naaet paa forskellig Maade: Landmænd paa Landbrugsskole, Haandværkere paa tekniske Skoler, Handelsmænd paa Handelsskoler og saa fremdeles. Det er derfor naturligt, at denne Bevægelse ogsaa har grebet Underofficererne.

De civiles Højnelsesbestræbelser er maalbevidste og holder sig inden for de rette Grænser. Dette kan ikke siges om Underofficerernes. Hine tilstræber bedre Uddannelse for at dygtiggøre den Stand, de tilhører; Underofficerernes Bestræbelser gik til Dels i andre Retninger.

Grundet paa egne, gennem ca. 20 Aar indhøstede Erfaringer, tillægger jeg Underofficerskorpset stor Betydning som en nødvendig Del af Hærens Organisme. Soldatens Uddannelse i militære Discipliner: Eksercits, Vaabnenes Brug, Skydning, Ridning, Gymnastik osv. er hans rette Felt; hertil slutter sig theoretisk Undervisning i de forskellige Fag, der supplerer den praktiske Uddannelse: Soldatens almindelige Pligter, Rets- og Straffeforhold, Kaserneorden, Forklaringer til Forstaaelse af Begreberne Subordination og Respekt, Forhold i Kantonnement, Lejr og Bivuak og saa fremdeles. Hertil kommer den saakaldte „Indre Tjeneste", hvor Underofficeren har Soldaten for sig som Enkeltmand og paa nært Hold. Der er saaledes Undervisningen og Øvelserne i Pudsning og Behandling af Vaaben og Armatur og meget andet, og saa er der Tjenesten som Staldunderofficer, alt sammen Omraader, der kræver Aar, før den rette Rutine og Overlegenhed opnaas. I min Ungdom følte jeg mig selv ret hurtigt sikker som Lærer i de nævnte Discipliner, men der gik en rum Tid, inden jeg var tilfreds med mig selv som Staldunderofficer. Det forundrede mig, at denne saa vigtige Tjeneste var almindelig „Omgangstjeneste" — 8 Dage i Stalden, saa ud af den igen — neppe havde man begyndt at føle sig hjemme, før man Søndag Morgen skrev sin Staldliste og afleverede Stalden til sin ligesaa hjælpeløse Eftermand. Tre Maaneder i Stalden vilde have givet ganske andre Resultater og skabt den virkelige Staldunderofficer, d. v. s. den Mand, der nøje kender hver Mand og hver Hest og de mange andre Ting, der falder ind under denne Tjeneste. Forklaringen til dette Forhold fandt jeg i, at den nævnte Tjeneste blev anset for særlig streng, tidlig op om Morgenen osv., saa man fandt hyppig Afløsning nødvendig. Disse Betragtninger er Udpluk af mine nedskrevne Livserindringer og har kun til Hensigt at fremdrage for Underofficererne de Felter, hvorpaa deres Virken i min Tid faldt, og hvorpaa de fremdeles bør falde.

Kan det da ikke skønnes, at disse Omraader er rummelige nok for en Stand til, ved Arbejde inden for disse at vise sin Nødvendighed som et Led af Hæren, og er de ikke tillige store nok for den enkelte Mand til at udfolde sig i, saaledes at han *der* skaffer sig Respekt og Agtelse baade fra oven og fra neden?

Men tilbage til „Højnelsen". En Maskinarbejder f. Eks. frekventerer Teknologisk Institut for at blive dygtiggjort, men han vedbliver at være Maskinarbejder; i sin vildeste Fantasi tænker han ikke paa hjemme i Fabriken at blive Fabriksingeniørens Ligemand. En Politibetjent gennemgaar sin Politiskole, men det falder ham ikke ind at kræve Ligestilling eller Skellet slettet mellem ham og cand. jur.'en, Politifuldmægtigen. Underofficererne har endda *uden* at have frekventeret „deres" Teknologiske Institut, d. v. s. erholdt højere Uddannelse, krævet og opnaaet at blive Officerers Ligemænd — Overmænd.

Officianterne har selv allerede nu Følelsen af, at der er noget galt her og giver mig forud Ret i mine Betragtninger.

I Officiantforeningens Medlemsblad for 1. November f. A. tales der om den højere Uddannelse, der skal erhverves paa Officiantskolen, og det udtales, at denne Uddannelse vil staa Maal med en Realeksamen; men, læser man ... „hvorledes skal det gaa alle de nuværende Officianter, der ikke har denne Uddannelse?" Der peges saa hen paa, at der alt er gjort et stort Arbejde blandt Underofficererne i Retning af at perfektionere sig i forskellige almen dannende Fag. Dette skal ikke bestrides; men det, der forbavser mig, er, at d'Hrr. 1) anser den fremtidige Officiantuddannelse for tilstrækkelig til, med denne som Grundlag, at kræve i et givet Øjeblik at blive en Generalstabsofficers Overmand, og 2) — og som det værste — at de nuværende Officianter, der end ikke har denne Uddannelse, men kun kan støtte sig til en Kursusuddannelse i enkelte Fag — som endda kun faa har — har turdet kræve det samme. Det er mig ganske ufatteligt, at Underofficererne har turdet fremsætte disse Krav. Har de da slet ikke kunnet beregne Konsekvensen? Nej, det har de sandelig ikke. Nu anser Underofficererne det naturlige Skel dem og Officererne imellem, for at

være slettet og støtter sig i denne Henseende til alt udstedte Forordninger, samt venter at fremtidige Tjenestereglementer m. m. vil rykke den sidste Skelpæl op. Fejlsyn! Ingen Forordninger eller Reglementer kan bortelimminere den Forskel og Afstand imellem Mennesker og Stænder, der er en naturlig Følge af Grundvolden, der hviles paa, den Uddannelse, det Dannelsestrin, der bærer dem, og de Krav til Mennesker og Stand, som Samfundet eller Institutionen stiller til de paagældende. I Hæren maa disse Betragtninger gælde i endnu højere Grad end i det civile Samfund.

Officerskorpset er homogent; dets Medlemmer staar i alt væsentligt paa samme Dannelsestrin, de har da i alle Tilfælde nydt samme Uddannelse. Lad mig kalde „Adgangseksamen til Officersskolens næstældste Klasse" for den Vægtskaal, der i første Instans vejer og vrager Aspiranterne. Skolens Undervisning og dens afsluttende Eksamen opfatter jeg som en Smeltedigel, hvori Slaggerne falder fra. Ved Slagger mener jeg de, der ikke bestaar. Grunden hertil tænker jeg mig at være ikke alene manglende Kundskabsfylde, men ogsaa, at det skønnes, at den paagældende ikke er i Besiddelse af de specielle Egenskaber, som Officerskorpsets Aand, Tone og Livssyn kræver hos sine Medlemmer. Hvad dette er for Egenskaber, kan jeg kun danne mig en Formodning om, men anser det for sandsynligt, at Vurderingen af disse Egenskaber spiller med ind i Bedømmelsen af den, der ønsker at blive fast Officer.

Man behøver ikke at grunde dybt for at forstaa, at der inden for et saadant Korps danner sig en Korpsaand og udvikler sig et Livssyn og Æresbegreber af en Art og Beskaffenhed, som i ingen anden Stand. Jeg har ogsaa en Formodning om, at Officerskorpset i nogen Grad selv holder Justits inden for sine Rækker. Denne Formodning nærmer sig i min Tanke til Vished, støttende sig til den Kendsgerning, at det er en stor Sjældenhed, at en dansk Officer har plettet sin egen og Korpsets Ære.

Det, jeg her har skrevet om Officerskorpset, og det, jeg vil skrive om Underofficerskorpset, er ikke Gammelmands-Visdom, erhvervet gennem Aarene. I henved 20 Aar var jeg Underofficer og ret tidligt begyndte jeg at anstille Betragtninger over Officersstanden og Underof-

ficersstanden, hvilken sidste jeg frivillig og af Lyst valgte som Livsstilling. I ledige Timer noterede jeg mine Iagttagelser op; den Gang uden bestemt Hensigt, senere er disse Notitser bleven til en væsentlig Del af de Livserindringer, som det nu er mig en kær Syssel at nedskrive.

Tidligt ansaa jeg det for fornuftigt at gøre mig min Stilling klar og tydelig; finde ud af, hvor min Plads var over for andre og andres Plads over for mig; kort sagt, hvad det egentlig vilde sige at være Underofficer. Som et Holdepunkt valgte jeg at bestræbe mig efter at være korrekt over for Overordnede, som overfor Sideordnede. I mit snart lange Liv synes jeg, at disse Bestræbelser, som jeg har taget med mig, har hjulpet mig over Skær og Vanskeligheder.

Mine Betragtninger over Officerskorpset førte hurtigt til det, som ovenfor er skildret. I mine Betragtninger og Iagttagelser over Underofficersstanden kunde jeg selvfølgelig gaa dybere end over for Officersstanden, som jeg kun i tjenstlig Henseende kom i Berøring med; kigge bag Kulisserne og se Standen som Privatpersoner var der kun af og til Lejlighed til. Underofficersstanden derimod havde jeg for aabent Tæppe, var selv en af de Agerende og spillede med i henved 20 Aar.

Jeg kom snart til Erkendelse af, at Underofficersstanden bestod af højst uensartede Elementer: Folk fra Landet, Haandværkere, Handels- og Kontorfolk osv., og som Følge heraf var dens almindelige Dannelsestrin højst forskelligt. Kundskaberne var erhvervede i Landsbyskoler, Kommuneskoler, højere Skoler, Aftenskoler, tekniske Skoler, Kursus osv. Underofficerernes Oprindelse, de Hjem, de var udgaaede fra, laa i et højst forskelligt Milieu, og da det i Almindelighed falder vanskeligt for Mennesker at ryste af sig et fra Barn af tilvant lavere Milieu og Livssyn, saa blev Følgen heraf, at Korpset maatte bevare sit uensartede Præg.

Underofficersstanden fik i min Tid sin Tilgang som anført, og paa denne Maade har den faaet sin Tilgang til den Dag i Dag. Erindres maa det dog her, at det blandt Underofficererne ikke just var en Sjældenhed at finde Mænd, udgaaede fra Hjem, der kunde have ønsket at give Sønnerne en mere fyldig Uddannelse, men hvor en stor Børneflok og økonomiske Forhold forbød det.

Saadanne Mænd kom tidligt ud i Verden, vidste, at de skulde staa paa egne Ben, blev Soldater, fik Lyst til Tjenesten og blev *der* som Underofficerer. Glemmes maa det heller ikke, at Standen fik en værdifuld Tilgang af Elever fra Hærens Elevskole, Mænd, der havde modtaget en god teoretisk og praktisk Uddannelse.

Det burde være indlysende for enhver Underofficer, at der i Korpset, paa Grund af dets Uensartethed, ikke kunde opstaa, fremmes og trives en Korpsaand af samme Art, som i Officerskorpset; Milieu, Livssyn og Æresbegreber ligger, som paavist, ikke inden for faste Rammer, og dette vil atter sige, at det er en komplet Umulighed at faa Standen til at samle sig om en „Fællesopfattelse", der kan danne skarpt afstukne Grænser for dens Liv, dens Optræden og dens Begreber om, hvad der „passer sig" for Standen. Det er „Fællesopfattelse" der danner Korpsaand, Korpsære, det vil sige skaber de som oftest uskrevne Love, hvorefter Livet leves inden for en bestemt Stand. Skal vi Underofficerer saa se Sandheden i Øjnene og erkende: Standen er for uensartet til, at en Korpsære, i Ordets bogstavelige Betydning, kan trives inden for dens Rammer, hvorfor en Underofficer, ud fra sine egne Æresbegreber, maa balancere imellem de forskellige Livssyn, der møder ham i hans Kreds, og se at finde et Fodfæste, der kan bære ham. En Ting maa han dog aldrig glemme, og det er, at hans Stand bindes sammen af Kammeratskab og Kollegialitet. Kameratskabet lever og trives inden for Standen, opstaaet som det er af det nære Samliv, den fælles Opgave, fælles Levevilkaar. Kammeratskabets Kendemærker udvikler sig: Tjenstvillighed, Hjælpsomhed, Medfølelse i Glæde og Sorg og mange andre gode Egenskaber.

Skal nu en Underofficer, efter at være kommen til Sandheds Erkendelse, d. v. s. gjort sig sin Stilling klar, gaa omkring og føle sig som en Undermaaler, en Nullitet, en lav Underklasse, der bærer Trælsmærket paa sin Pande? Skal han stadig i sit Sind fostre og opelske sygelige Følelser af Bitterhed over, at der er en Klasse, der staar over ham, og i Følge Forholdenes Natur maa staa over ham. Skal og bør hans Tanker og Bestræbelser kredse om dette ene: Kan du faa „Kløften" dækket, saa er alt godt, saa er du ej længer Underklasse, men en

Overklasses Ligemand. Desværre for Eder selv har I, mine gamle Kammerater, baaret Eder saaledes ad.

Underofficerernes Virkefelt er stort nok til, at den enkelte kan udfolde sin Flid og sine Evner, stort nok til, at han kan finde personlig Glæde ved sin Gerning og stort nok til paa sit Omraade at vinde Anerkendelse fra oven og derigennem føre Beviset for sin Stands Uundværlighed i Hæren.

Men, ingen Kæde er stærkere end det svageste Led i den, og det svage Led i Standens Kæde er de Mænd, der har saaet Ærgerrighedens Frø i dens Sjæl og Uro i dens Sind og faaet Standen til at slippe Troen paa sig selv. —Troen paa sig selv! Hvad andet i Verden kan vel faa en Mand til at ranke sin Ryg, end Følelsen af, Overbevisningen om, at han gør Samfundsgavn og fylder en Plads, stor eller ringe.

Medens jeg skriver dette, staar Ungdomstiden i Hæren lyslevende for mig. Hverken den Gang eller senere i Livet har jeg selv følt mig som en Nullitet, en sølle Fyr, der kunde undværes, en Mand, der kun gjorde lavtstaaende eller værdiløst Arbejde. Tvertimod fik jeg, ved at tænke lidt over Tingene, endda en stærk Følelse af, at min Stand hørte med til Hærens Legeme, og at dens Arbejde var af værdifuld Art. Som ung Gymnastiklærer følte jeg mig lykkelig over at kunne tumle med min Trop og se dens Uddannelse skride frem, og, jeg siger det ærligt, at da jeg midt i 80'erne tvende Gange blev kommanderet som Lærer paa Gymnastikskolen, svulmede mit Hjerte af Stolthed, jeg følte, at jeg var noget og blev betroet noget. Samme Lykkefølelse kunde betage mig under min mangeaarige Tjeneste som Regimentsskriver. Det gav mig indre Tilfredshed at stræbe efter at behøve saa faa Direktiver af Chef og Adjudant som muligt, i det mangeartede Arbejde, jeg udførte; kort sagt jeg følte, at jeg udrettede en ganske nødvendig og ingenlunde lavt staaende Gerning ved mit Regiment. „Kløften" tænkte jeg ikke saa meget paa; men jeg følte den „naturlige Afstand" og bestræbte mig efter, med Korrekthedens Maalestok, at gøre den saa lidet mærkbar som muligt. Under een Chef og tre Adjudanter tilbragte jeg adskillige lykkelige Aar paa Kontoret. Det mangeartede Arbejde interesserede mig, og denne Tjeneste ved „Hovedkvarte-

ret", hvor alle Traadene løb sammen, gav mig rig Lejlighed til at se Tjenesten fra andre Sider, end Underofficeren i Geledet. Mangt og meget synes jeg, at jeg oplevede i den Periode; men de lyse og for mig interessante Minder fra hin Tid hører ikke hjemme her, de har deres Plads i mine Livserindringer.

Havde det nu ikke været bedre, om Følelsen af eget Værd havde været mere raadende inden for Standen, og havde Lederne ikke tjent deres Kammeraters sande Vel bedre ved at lede de utilfredse i Retning af at søge Glæde og Tilfredshed ved den Livsgerning, som de selv havde valgt, end ved stadig at fortælle dem, at der imellem dem og Officererne var en Kløft, et ganske uberettiget Svælg, og at alle Bestræbelser burde sættes ind paa at faa denne Kløft dækket; thi saa var alt godt.

Saa drev I videre paa med sværere og sværere Skyts; Kløften blev anset for stormmoden, Pigtraaden, der omgav den, maatte falde; thi „Rigsdagen var besluttet paa at give Underofficererne en saadan Stilling indenfor Hæren, som dens Fortjeneste gjorde den berettiget til". I gjorde et Fremstød, og naaede over paa den anden Side af Kløften. I sejrede, men Eders Stand blev paa Pletten.

En Kløft forceres enten ved at fylde den eller bygge Bro derover. Har I fyldt den? Og da med hvad? Har I bygget Bro over den? og da med hvilket Materiale? Har I sat Fundamenterne saa dybt i Kløftens Bund, at Pillerne, der skal bære Broen, ikke kan vakle? Det er herom og om intet andet, at Sagen drejer sig. Har I fyldt Kløften med en Kundskabsmasse og en Uddannelse — almen og militær — lig den, der indehaves af de, der staar paa den anden Side, og hvis Haand I griber efter? Har I støbt Fundamenter og Piller af et saa ensartet Materiale, at dette lader sig blande, forme, stampe sammen saa tæt og fast, at det kan bære det Pres, der af sig selv vil lægge sig paa dem?

Det er med dyb Bedrøvelse, at jeg maa sige Eder: Dette har I ikke gjort; dette har I simpelthen ikke evnet at gøre.

Hvis nu Broen gynger og Pillerne revner, saa det knager helt ned i Fundamenterne, d. v. s. at Friktionen opstaar, det I selv aner vil ske, hvad saa? I har jo ingen anden Reserve, end Tjenestereglementer og Forordnin-

ger, og med disse kan man ikke læge Saar, der er slaaet i Hærens Legeme.

Der havde ogsaa været den Vej at gaa, at lede de utilfredse i Retning af at søge Overgang til det civile Liv, i hvilket der vel ingen Kløfter findes. Jo, netop! *Der* er Kløfter, *der* sigtes Menneskene, *der* er det kun Uddannelse, Evner og Dygtighed, der bringer den Enkelte fremad, *der* maa pænt den vige, hvis Uddannelse ikke slaar til. Selv en flink og dygtig Værkfører sætter man ikke i Ingeniørens Plads, thi han besidder ikke den hertil fornødne Uddannelse.

Som en Lignelse vil jeg føre dette over paa Forholdet Officiant kontra Officer, saaledes som dette kan udvikle sig, jfr. „Officiantbladet" af 1. September f. A.: „Foresat—Undergiven—2. Side", og derved kommer jeg til det, jeg tidligere i denne Artikel kalder Parodi paa Kommandoforhold i Hæren.

Man læser „... Hvis en Kaptajn faar Forfald, og den tilstedeværende Stabsofficiant er ældre end f. Eks. den tilstedeværende Premierløjtnant, da er det Stabsofficianten, der overtager Kaptajnens Tjeneste ...". Her maa jo, efter Bladets Ord, menes Kommandoen over Underafdelingen. Skønt jeg ikke tror, at Bladets Opfattelse af dette Tjenesteforhold er rigtig, vil jeg dog gaa ud fra, at det selv tror den er det, thi ellers vildleder det sine Læsere. Jeg gøs, da jeg læste dette, og takkede min Gud, at jeg, der i al Beskedenhed i min Ungdom regnede mig selv for en middelgod Oversergent, nu ikke holdt foran Fronten som Stabsofficiant pludselig overtagende Ritmesterens Funktion som Eskadronschef.

Jeg tænker mig følgende Situation: Større Divisionsøvelse, eller i Felten. Eskadronen afmarcherer fra Alarmpladsen, Chefen med forseglet Ordre at bryde paa et nærmere betegnet Sted. Paa Vejen styrter Ritmesteren med Hesten og saares, og kan ikke følge med. Eskadronen gør Holdt; den tilstedeværende Stabsofficiant overtager Kommandoen — thi han er ældre end den tilstedeværende Premierløjtnant.

Nu indtræder den første Parodi paa Kommandoforhold: Premierløjtnanten, Generalstabsofficer, højt anset i sin Kreds for sin militære Viden og Dygtighed, maa vige for en Overordnet, der umuligt kan sidde inde med den Overlegenhed, som jeg er sikker paa, en Generalstabs-

officer gennem sit videnskabelige Studium har erhvervet sig. Eskadronen marcherer videre; ankommen til sit Bestemmelsessted indtræffer den anden Parodi: Stabsofficianten bryder Seglet, gennemlæser Ordren, blegner, thi det staar ham klart, at det Hverv, der er tildelt Eskadronen, er en ren og klar Generalstabsofficers-Opgave, af hvis rigtige Udførelse saa mangt og meget afhænger. Stabsofficianten, der er en dygtig og forstandig Mand, er klog nok til at indse, at Opgavens Art ligger over den Horizont, hvori han med Rutine kan bevæge sig; han føler sit Ansvar, vakler lidt og beder saa Premierløjtnanten, Generalstabsofficeren, om at overtage Kommandoen; denne føjer ham, og medens Stabsofficianten, lettet og lykkelig, indtager Premierløjtnantens Plads som Delingsfører, giver Generalstabsofficeren sig til at lægge de Planer til Opgavens Løsning, som hans højere militære Viden dikterer ham.

Næppe nogen vil benægte, at dette er Parodi paa Kommandoforhold i en Hær.

Er det nu bogstaveligt talt ikke Synd at højne en Stand saa højt, at der kan indtræde Forhold, hvorunder den mister sit Fodfæste? Kan der tænkes noget værre Nederlag for en ærekær Mand, end selv at have været med til at trænge sig frem til en Stilling, som en given Situation tvinger ham til at erkende, at han ikke evner at udfylde. Jeg har liggende parat adskillige andre Situationer, der kan indtræffe naarsomhelst og skabe Parodi paa Kommandoforhold; jeg har kun valgt den her fremdragne, fordi den stiller det abnorme Forhold mest grelt frem. Jeg nærer den Opfattelse, at saadanne uhyggelige Situationer vil opstaa langt hyppigere end Nutidens Officianter har tænkt sig. Hvorledes I, mine tidligere Kammerater, vil klare disse Situationer, begriber jeg ikke; I har jo kun Underofficersuddannelse + maaske nogen Kursusuddannelse at hvile paa.

Hvorledes Fremtidens Officianter vil klare deres Kram og „holde Stillingen", kan ingen have nogen begrundet Mening om, kun maa jeg anse det for givet, at saalænge Officianter ikke faar gansRe samme Uddannelse som Officerer, vil der uvægerligt indtræffe Situationer, hvori Officianterne kommer til at erkende deres Underlegenhed. Hertil kommer dette: Har I tænkt paa

den logiske Slutning, der vil opstaa: Hvorfor i Alverden skal jeg ofre Tid og Penge paa min Søns Uddannelse; han vil være Befalingsmand i Hæren, og han naar omtrent lige vidt, hvad enten han har nydt en ganske jævn Skoleundervisning, eller at der, med en Officersstilling for Øje, er ofret Tid og Penge paa hans højere Uddannelse. Uden en højere Uddannelse kan han vel nok ikke blive General, men som Stabsofficiant kan han dog blive en Premierløjtnants Overmand. Logikken gaar videre og skønner, at saa er Betegnelsen Officer kun en forfængelig Fjer i Hatten. De nivellerende, demokratiske Tendenser fejrer en ny Triumf. Ned med dig og op med mig, det er Tidens Løsen; ingen Overklasse mere i Danmark; alt forfladiges, Tjenestemænd er vi alle fra Generalen til Kasernens Lygtetænder.

I, mine gamle Kammerater, er bleven smittet af de saakaldte Underklassers Raab: Skrankerne væk! I har glemt at vurdere Livet, som det nu en Gang former sig, nemlig, at der til alle Tider vil være nogen, der er ovenpaa, og nogen, der er underneden. Dette ovenpaa eller underneden kan skyldes forskellige Aarsager. Der er dog navnlig to saadanne, der altid vil trænge sig frem: Rigdom og aandelig Uddannelse og Overlegenhed. Den første kan jo kun give sig Udslag i overdaadigt Levned, i ydre Pragt og Glans, hvilket et tænkende Menneske ikke lader sig blænde af. Den anden derimod synes jeg bør give Ret og Adkomst til Betegnelsen Overklasse med de dertil hørende Forrettigheder: Adgang til Samfundets højere, mere ansvarsfulde Stillinger osv. Man gør derfor urigtigt i, naar man ikke er i Besiddelse af denne højere Uddannelse, da at blive bitter og gaa omkring og føle sig som en tilsidesat Underklasse. Er det ikke fornuftigere at finde sig selv og sin Begrænsning, værdsætte sig selv og sin Livsstilling og se at finde menneskelig Glæde og Lykke inden for denne?

Dette har Underofficererne ikke forstaaet. Standen har tabt Troen paa sig selv og sit eget Værd; den har hidset sig selv op, stillet ufornuftige Krav: Forfremmelse efter Tur, Ligestilling med Officerer og meget andet.

Ethvert Spor af, at der var Forskel paa Officerer og Underofficerer skulde væk. Bort med alle Underklassemærker! Uniformen saadan, at den civile Mand, der ikke kunde følge de skiftende Distinktioner, maatte staa

tvivlende, om det var en Officer eller en Underofficer, han havde for sig. De specielle „Underklassemærker" skulde væk. Ingen Underofficer kunde mere være bekendt at bære sit Hæderstegn og ved sin Sølvsnor, med eller uden Skjold, vise sine yngre Kammerater og den civile Borger, at han var udmærket frem for andre. En Underofficer forklarede mig en Gang, at naar en Officer-Gymnastiklærer ikke behøvede at bære dette ydre Tegn, saa var det nedværdigende for en Underofficer at gøre det. Jeg søgte ikke at gendrive denne Udtalelse; jeg følte, at jeg stod over for en Begrebsforvirring, forstod, at den paagældende havde faaet for meget blaat Blod i Aarerne og ikke evnede at tænke som Underofficer. Jeg ved godt, at disse Underklassemærker er afskaffet efter Underofficerernes eget Ønske, endda efter en Afstemning, hvor 64 pCt. stemte for Afskaffelsen. Jeg har nu min egen Mening om disse 64 pCt. Mon det nu ikke med de manglende 36 pCt. hænger saaledes sammen, at disse bestod dels af de Underofficerer, der ved Dygtighed og gennem Slid og Slæb alt havde erhvervet sig disse Tegn, og dels af en Del unge, der havde til Hensigt at forsøge paa at erhverve sig dem. Sandheden i Afstemningen naar man sikkert bedst ved at opfatte de 64 pCt. som Mænd, der ikke bar disse Tegn og ingen Udsigt havde til nogen Sinde at erhverve dem. Disse „Udmærkelsestegn", som *jeg* kalder dem, var jo nemlig ikke saadan lige at rende til; i hver gammel Gymnastiklærers og Beriders Sind vil jeg blot mane frem Erindringen om de mangfoldige Timers haarde Arbejde, Slid og Slæb, der var forbundne med at erhverve Snor og Skjold.

Men vi Gamle, vi var lavtstammede nok til at føle Glæde og Stolthed den Dag, vi meldte os tilbage til vor Afdeling i Besiddelse af en Uddannelse og et Tegn derpaa, som langt de fleste af vore Kammerater ikke havde og ikke kunde naa. Vi bildte os ind, at disse ydre Tegn gav os en vis Anseelse og skaffede os en Del Respekt baade inden for og uden for Kasernen; vort Hæderstegn fandt vi var en Pryd, fortjent som det var gennem Aars god Tjeneste. Vi nærede endvidere den Tro, at det kunde tjene som et godt Eksempel for de Yngre. Ja! I gamle Gymnastiklærere, Beridere og Skydelærere, saadanne plebejiske Tanker har vi næret, saa langt var vi nede, ikke evnede vi at se, at vi for Alverden, netop ved at

bære disse ydre Tegn, præsenterede os som en lav Underklasse. Skam faa den, der vil ringeagte os derfor. Trøst Eder dog hver gammel Kammerat, der føler som jeg, vi har jo kun en retskaffen Fortid at bede om Forladelse for.

Og saa er der een Ting, der næsten ængster mig: Hvorledes skal Forholdet i tjenstlig Henseende ordnes imellem Officianter og de mange fhv. Underofficerer, der har stillet sig til Raadighed ved Mobilisering? Jeg er selv en af disse sidste; og da jeg er noget til Aars, anser jeg det for sandsynligt, at jeg i paakommende Tilfælde vil blive kommanderet til Tjeneste „bag Fronten", ligesom Landstormssoldaterne. Men, hvor skal jeg, en fhv. Oversergent staa? Jeg bønfalder om ikke at blive anbragt i det højere Milieu: Officiantgruppen; *dèr* kan jeg, en fhv. Underofficer af den gamle Skole, næppe klare mig. I forrige Tider syntes jeg, at det gik saa nogenlunde med at udrette det, som jeg i Henhold til Tjenestereglementet kunde kommanderes til. Skal jeg nu være Officiant eller maaske Overofficiant, saa frygter jeg for at komme i den pinlige Situation at maatte føle mig for lille, hvis Officianttjeneste fordres af mig. Bliver Officianten en fhv. Oversergents Overmand eller Ligemand? Hvem af os er i et givet Øjeblik den Ældste? Jeg vil gøre, hvad jeg kan for at faa Rede herpaa, d. v. s. for atter en Gang at kende min Stilling.

Disse Tanker næres ikke alene af mig, men af mangfoldige andre fhv., der møder ved Mobilisering. Det er en Røst fra de afgaaede Ældre. Blot de tjenstgørende Ældre lidt kraftigere havde ladet deres advarende Røst høre, da de Yngre stormede frem med deres Krav. Det er jo de Ældres Pligt at holde igen imod Ungdommens Fremfusenhed. Jeg vover dog at paastaa, at langt de fleste ældre Underofficerer var imod Højnelsen til Officiantgruppe, og det turde være almindelig bekendt, at Underofficersforeningens afdøde Formand, Asmussen, ikke var gaaet med hertil. Nu sejrede de Unge i Kraft af deres Flertal og Mangel paa Fremsyn.

Vel hedder det: „Rigsdagen var besluttet paa at give Underofficererne en saadan Stilling inden for Hæren, som deres Fortjenester gjorde dem berettiget til....."; men, mine gamle Kammerater, I bærer selv Ansvaret for og maa selv tage Konsekvenserne af det skete, d. v. s.

at I gennem Eders Krav har trængt Eder længere frem, end Eders Underofficersuddannelse har og Eders Officiantuddannelse vil gøre Eder berettiget til.

Landets Befolkning forstaar slet ikke det skete; i Landets mange Soldaterforeninger staar man ganske uforstaaende over for dette: Underofficersstanden eksisterer ikke mere. Underofficerernes Virken som et Led af Hæren har i den Grad brændt sig ind i de gamle Soldaters Erindring, at man bestormes med Spørgsmaal om, hvad Hæren nu skal blive til, naar vi ikke en Gang skal have Underofficerer mere? Denne Røst fra Soldaterforeningerne er en Røst fra *Folket;* thi med Hensyn til Kærlighed til Fædreland og Hær er de gamle Soldater Folkets bedste Mænd.

Afskaffe gammelt og indføre nyt, det er god Latin, det breder sig over alle Felter; Reformator er en klangfuld Titel. Intet duer mere, næppe nok Vorherre. Der findes Mennesker, der for ramme Alvor foreslaar at afskaffe de 10 Guds Bud og erstatte dem med en Morallære, d. v. s. at lade Hundrede Sider Kineserfilosofi erstatte din barnlige Christentro.

Fædrelandskærlighed staar ogsaa for Tur til Afskaffelse. Gud, Konge og Fædreland, Ord, der vel en Gang imellem har vist deres opløftende Kraft, kalder f. Eks. Jeppe Aakjær for en udhulet Frase, hvorom der danses baade avet og forkert. Aakjær skriver løftende Poesi om den danske Jord og det danske Landskab, om Hede og Aa, om Grønsvær og Rug. I sine Sange synger han ind Bondens Kærlighed til Fædrelandets Jord, i sine Foredrag forbander han dem, der vil værge det; den i Alverdens Lande vaagnende, ja, sydende Nationalitetsfølelse forstaar han ikke. Vi, der som Befalingsmænd i Landets Hær, har viet vort Liv til Landets Forsvar, saa Aakjær fremdeles kan synge Danmarks Pris, vi skal jo helst ogsaa afskaffes. Naa, det haster vel heller ikke, endnu er vi jo en ret anset Stand. I Dr. P. Munchs „Samfundskundskab", autoriseret Lærebog i Landets Skoler, lærer den danske Dreng følgende: „Kap. VI. — Hær og Flaade..... almindelig Værnepligt, d. v. s. den Ordning, at alle vaabendygtige Mænd uddannes til Soldater gennem et langvarigt Garnisonsliv..... og: foruden de Værnepligtige findes baade ved Hær og Flaade Officerer

og Underofficerer, som er særlig uddannede dertil. Det er Mennesker, som frivillig har paataget sig disse Stillinger mod Betaling". Jeg har grundet lidt over det sidste Punktum. Det havde sikkert klinget mere højtideligt i Ungdommens Øren, om Forfatteren havde kunnet skrive: „..... har paataget sig deres ophøjede Kald uden Betaling"; men Herregud, *vi* skal jo ogsaa leve.

I levende Live falder det i Reglen skralt for Soldaten at opnaa lidt Hæder; det er ikke Alle, der agter ham og hans Kald. Efter Døden for Fædrelandet gaar det lettere. Naar en Fællesgrav dækker ham og hans faldne Kammerater, saa rejses der et Monument: en Granitsøjle smykket med Kranse og Baand peger mod Himlen, Flagene vajer, Fædrelandets Sange synges, Hovederne blottes, andægtig lytter Mængden til Ordene: „De faldt for Fædrelandet; Ære være deres Minde!". Det var knapt saa højtideligt, da Løjtnanten og Sergenten red paa Fælleden og uddannede Rekrutter. Der skal en Død til; en Kugle eller et Rytterhug skal udslukke dit Liv, Soldat, før du erkendes at være det du er: dit Fædrelands gode Søn.

Men tilbage til det egentlige Emne. Naar jeg før skrev, at Officianterne nu venter, at fremtidige Love, Forordninger og Tjenestereglementer skal faa alt til let og behændigt at glide i Lave, saa skinner det dog igennem, at de frygter, der vil opstaa nogen Friktion. Ja, her er netop det Punkt, hvor Fremsynet har svigtet. Det er godt nok at staa med Hærloven i Haanden, pege paa dens Paragraffer og kræve sin Ret; men burde Officianterne da ikke vide, at en Hærlov kun er den store Ramme, inden for hvilken Tjenestereglementer m. m. udformer de Detailler, der i den daglige Tjeneste kort og klart anviser Enhver sin Plads og sit Omraade. Det gamle Tjenestereglement kendte jeg, det var klart nok; men det er mig en Gaade, hvorledes et nyt Tjenestereglement skal affattes for i et givet Tilfælde at kunne udelukke saadan Parodi paa Kommandoforhold, som jeg ovenfor har skildret, eller i den daglige Tjeneste forhindre Friktion.

Underofficererne havde handlet klogt, hvis de havde standset Højnelsen dèr, hvor de maatte have Følelsen af, at Friktionen vilde begynde, d. v. s. fattet deres Stil-

lings Begrænsning. Det gør mig inderligt ondt, at mine gamle Kammerater ved uklog Fremgangsmaade har bragt sig selv i en saadan Stilling inden for Hæren, at de alt kan spore Friktionen. Dette lover ikke godt for Fremtiden.

Det kan med Rette ventes, at jeg, der saa skarpt misbilliger, hvad der er sket, nu ogsaa udtaler mig om, hvorledes Højnelsen efter min Mening burde være sat i Gang, dens Begyndelse og dens Endemaal. Jeg har alt skrevet, at det vilde have glædet mig, om Underofficererne havde trukket op en Højnelses-Retningslinie, der med Bevarelse af Standen og dens Traditioner havde sat sit Maal i at skabe en Underofficersstand, der — det er ogsaa sagt tidligere — i Alles Øjne og Omtale havde faaet Prædikatet: dygtige, veluddannede og veldannede Soldater, hvis Dannelsestrin staar Maal med Flertallet af Borgernes. Jeg vil straks nævne Endemaalet: Stabssergentsgraden bevaret, akkurat som den var: Administrerende, d. v. s. at passe det allervigtigste af alt vigtigt.

I „Underofficersbladet", April 1917, har jeg fremsat min Opfattelse af Stabssergentens Rolle og Betydning inden for Underafdelingen. Jeg kalder ham *der* for en betroet Mand, Underafdelingens altid vaagne Post for Gevær, sin Chefs højre Haand o. s. v.; men jeg fremhæver, at han er *Underofficer*, sin Stands øverste og ypperste, dens Vejleder og Raadgiver, den, der ved sin Retskaffenhed og Dygtighed staar som et Eksempel for de unge Underofficerer, den, som hver Underofficer, hver Mand i Underafdelingen skal baade elske og frygte; med andre Ord, han skal være det dygtige og ansete Mellemled imellem Officerer og Underofficerer. Hans Dannelsestrin, Tale, Skrift og Optræden bør være af den Art, at den mindst holder Maal med de andres af hans Stand. Disse Anskuelser har jeg ikke forandret; de havde forøvrigt fæstnet sig, inden jeg for snart 30 Aar siden forlod Hæren.

Om Stabssergentens mere praktiske Virksomhed skal jeg her udtale Følgende: Underafdelingens daglige Administration skal ligge i hans faste og kyndige Hænder, han skal holde Traadene i sin Haand, han skal være Underafdelingens Adjutant; som en Edderkop skal han sidde i sit Spind og vaage over, at intet ondt sker. Han

skal hente Befaling, lade ~~dem~~ den gaa videre, kontrollere at Befalingen efterkommes; han skal kende hver Underofficers Evner og Naturel og bidrage til, at Enhver sættes paa sin rette Plads. Han skal sørge for, at de unge Underofficerer faar noget at bestille og vejlede dem i Tjenestens rigtige Udførelse; han skal være „Kammerat"; ikke en eftergivende, blødsøden Natur, men en Mand, der, netop i Kammeratskabets hellige Navn, ikke viger tilbage for at stikke en velfortjent Røffel ud til en ung Underofficer, der rider for slappe Tøjler (det er altid værst, synes jeg, at faa en Røffel af en af sine Egne).

Over for Underafdelingschefen mener jeg, at Forholdet bør være dette: Den militært set korrekte Soldat, i hvem Chefen kender sin Underafdelings Støtte, Grundpillen, Manden, der ved alt, tager sig af alt, Manden, der kan give Oplysninger om alt, hvad der vedrører Underafdelingen, Manden, der fører Bøgerne, holder Rede paa Papirer og Arkiv — Manden, der er uundværlig. Underafdelingens gode Kommandoforhold, dens Disciplin, dens indre Ro og Orden, Mandskabets gode Uddannelse, Hestenes Velplejethed, Vaaben og Armaturs velholdte Tilstand med meget mere er Chefens Ære, men det er saa sandelig ogsaa Stabssergentens Ære — naar det regner paa Præsten, drypper det paa Degnen.

For at alt dette kan ske Fyldest, maa der bestaa et klippefast Tillidsforhold imellem Chef og Stabssergent. Det er derfor ikke nok, at Stabssergenten paa ulastelig militær Vis stiller om Morgenen hos Chefen med Rapporten, eller ellers møder i tjenstlige Anliggender. Denne Stillen maa blive til en Samtale om alt, hvad der vedrører Underafdelingens Ve og Vel, og hvad her bestemmes, fører Stabssergenten loyalt ud i Livet. Men Chefen da? Ja, jeg skulde tro, at han gerne forhandler med sin trofaste Stabssergent, vejer hans Raad og Oplysninger og stoler paa hans gennem mange Aars Tjeneste erhvervede Erfaring. Denne ældre Mand, der har naaet sin Stands højeste Grad, Stabssergentsgraden gennem mange Aars dygtigt og paalideligt Arbejde, skal have denne betroede Stilling som Belønning netop for god Tjeneste. Hans „høje Stilling" faar sit Værd, fordi han

bliver en betroet Mand og ingenlunde fordi han saa kan leve paa sine Laurbær og nyde Tilværelsen. Tvertimod, „Staben" har aldrig Fred; taler man om Fred og Ro, maa man gaa hans Dør forbi. Her kunde der dog reformeres noget. Ved at give ham en fast Kontortid uden for sin Bolig og kun søge ham i Hjemmet, naar det var absolut nødvendigt, kunde der skaffes ham Tid til at nyde den hjemlige Fred og Ro, som alle trænger til efter en vel anvendt Arbejdsdag. Mon ikke alle gamle Stabssergenter vilde betragte dette sidste som en Højnelse? Et lille Sidespring: I Hæren har man tidligere haft, og jeg haaber man har endnu mangfoldige Eksempler paa et smukt Forhold imellem Chef og Stabssergent. For godt en halv Snes Aar siden kunde man se en gammel, tidligere Rytmergeneral spadsere med den Mand, der, da han var Eskadronschef, var hans Stabssergent og nu boede i Nærheden. Det gode Forhold imellem dem var blevet bevaret.

Alt det her skildrede skulde vise, at Stabssergenten er mere paa sin Plads paa Kontoret end foran en Deling og derfor kan han undværes ved de daglige Udrykninger. Hans Værd som Delingsfører tillægger jeg derfor ringe Betydning; desuden er han ofte paa Grund af sin Alder mindre mobil, og Delingen er bedst tjent med en yngre Fører. Under større Udrykninger og særlig i Felten var det maaske bedst, om man anbragte Stabssergenten paa Underafdelingens allerbageste Trainvogn, hvor han, med den uundværlige Lommebog paa Brystet, kunde sidde og ruge over Pengekassen, Rapportbøger og Arkiv, rede til at komme frem, naar Øvelsen var slut, eller Affæren forbi, for saa at gøre Status op — hvem andre kan gøre dette saa godt som han? Det maa føles som en Ulykke, naar en Underafdeling mister sin Chef, men jeg skulde tro at den nye Chef vilde føle det som en Lykke, hvis den gamle Stabssergent med sine Papirer var i Behold. Det kan synes, som om jeg gør en Stabssergent til en næsten hellig Person; lad gaa, jeg ønsker virkelig, at der baade i Fred og Krig skal staa lidt Glorie om hans Hoved.

I, mine gamle Kammerater, I er nødt til, om Stabssergentens Værd, Betydning og „høje Stilling" at tænke og føle det samme som jeg. Svar mig derfor ærligt og oprigtigt, kan og bør en saadan Stilling ikke vinke som et

attraaværdigt Maal for en Mand, der vælger Underofficersvejen som Livsstilling. Stillingen kan han naa ved tjenstlig Dygtighed og ved at være i Besiddelse af, eller tilegne sig, god borgerlig Dannelse, hvorfor vilde I da kline Eder op ad Officererne, den Stand, der har en højere almen og militær Uddannelse. Hellere Underofficersstandens Hoved, end Officersstandens Hale.

Hvad har I gjort, Kammerater? Kan I med rank Ryg bære de Skuffelser, der, det føler jeg, vil blive beredt Eder, eller skal den Tid komme, da I i en stille Time ønsker det skete ugjort.

Nu maa I ikke tro, at jeg tænker mig, at Officererne ligefrem vil rotte sig sammen for at berede Eder Vanskeligheder; nej, ingenlunde. I vil sikkert endda møde Redebonhed til god Forstaaelse; men det hjælper altsammen ikke; de Kommandoforhold, I selv gennem Eders Krav har skabt, er saa fortvivlet meningsløse, at Friktionen, trods maaske den bedste Villie fra begge Sider, absolut og uundgaaeligt vil vokse frem af sig selv.

Den Højnelse, som jeg anser for den rette, burde, som her nævnt, have bevaret Standen; thi Underofficerer er I, og Underofficerer havde I gjort klogt i fremdeles at være. Hvis det er Forbetegnelsen „Under", der generer, saa kunde der jo nok findes en anden Betegnelse, skønt hvorfor? Offficiantgrad bliver dog aldrig Officersgrad. I har kasseret hele Ordet og valgt Officiant i Stedet. Jeg har det at indvende mod Ordet, at det egentlig ikke dækker et bestemt Begreb, men kan betyde saa meget, og, som en væsentlig Anke imod det, det har ingen militær Klang.

For at naa den Højnelse, der indadtil og udadtil kunde resultere i, at Underofficererne fik det gentagne Gange nævnte Prædikat: „... hvis Dannelse staar Maal med Flertallet af Landets Borgere", vilde det være absolut nødvendigt at skabe Korpset om, gøre det saa homogent, at der inden for dets Rammer kunde udvikle sig en Fællesopfattelse, der atter kunde skabe en Korpsaand, en Korpsære, der tvang Alle ind under sine uskrevne Love. At en saadan Korpsaand ikke før har eksisteret, ikke har kunnet eksistere, er alt tidligere paavist, og Grundene dertil nævnede.

En Stands Fællesopfattelse udvikler sig aldrig i de-

mokratisk Retning; tvertimod den aristokratiserer sine Medlemmer ved at antyde eller endog ofte skarpt afstikke Grænser for Standens Værdighed. Her et Eksempel fra Livet: Naar en Bygning opføres, saa laves der *to* Skure eller Rum for Arbejderne; Murersvendene gaar i det ene, Murerarbejdsmændene i det andet; den faglærte Svend nedlader sig ikke til at spise sin Frokost i Stue sammen med den ikke faglærte Arbejdsmand. Denne bevidste Standsære staar paa mangfoldige Omraader i fuldeste Flor og beviser, at to, paa forskellig Uddannelse hvilende Grupper, har det bedst ved ikke at blande sig sammen. Det beviser en Ting til, nemlig at den faglærte Svend ikke paa nogen Maade optager i sin Kreds den ufaglærte, før denne har gennemgaaet samme Uddannelse, som han, d. v. s. ved udført Svendestykke erhvervet sig Ret til at blive Svendens Ligemand, kort sagt, den højere Uddannelse forlanger Respekt og vises Respekt.

For at faa Korpset ensartet maatte der forlanges en Adgangseksamen til dets Skoler. Om denne skulde være en Mellemskole- eller Realeksamen, maatte overvejes. Mellemskoleeksamen giver i det civile Liv ikke Adgang til nogetsomhelst; men bestaaet med 6 i Gennemsnit giver den i Hæren nogle Lempelser med Hensyn til Adgang til Kornetskolen og Tjeneste i Forplejningskorpset. Realeksamen giver Adgang til Etaterne og med en Tillægsprøve tillige Adgang til forskellige Studier. (Udførligt her om findes i K. Glahn: „De til Lov om højere Almenskoler hørende Retsregler. II").

Hvad enten man nu forlangte Mellemskole- eller Realeksamen som Adgangseksamen til Underofficersskoler, saa vilde man deri finde et Grundlag for god borgerlig Dannelse, saaledes at Eleverne kunde modtage en videre Uddannelse med deres Stilling og dennes særlige Krav for Øje. Skolens Undervisning skulde have som Maal at fæstne og udvide de almene Kundskaber, som den afsluttede Skolegang i Drengeaarene havde givet de Paagældende, og dernæst perfektionere dem i de praktiske og theoretiske Discipliner, som er nødvendige i Tjenesten. Hvis man, hvad sikkert vil vise sig nødvendigt, fremdeles vil holde aabent for Folkets brede Lag til at lade deres Sønner gaa Underofficersvejen, da gaar

det næppe an at stille Fordringerne højere end nævnt. Men disse Fordringers Opfyldelse vilde jo netop føre til, at Underofficerernes Dannelsestrin kom til at staa Maal med Flertallet af Borgernes. Med god borgerlig Dannelse kan en Mand klare sig her i Livet; de fleste Mennesker har nemlig ikke andet; det er kun en Brøkdel, der har højere Uddannelse.

Derimod kan jeg fremdeles ikke se, at den her skildrede Underofficersuddannelse, lige saa lidt som Uddannelsen i de nuværende Officiantskoler, kan staa Maal med Officersuddannelse og som Følge heraf kan give nogen som helst Ret til at kræve Ligestilling. Det forekommer mig, at der er Logik i disse Synspunkter. Det er en Selvfølge, at Underofficersskolen burde slutte med en Eksamen. Karakteren „Egnet" burde spille sin Rolle, idet den skulde virke stærkt med i Bedømmelsen om, hvorvidt den Paagældende skønnes at have, eller kunde tilegne sig den Korpsaand, der af sig selv vil gro frem i Standen, naar den bliver ensartet.

Ogsaa ad andre Veje kunde Standen have været højnet. Naar den var bleven ensartet og overalt stod med det nu gentagne Gange nævnte Prædikat, saa burde der være stræbt efter at lette Underofficererne Adgang til det civile Liv, hvor deres i Tjenesten erhvervede Pligttroskab, Paalidelighed og Ordenssans kunde komme andre, f. Eks. Etaterne tilgode. Det er sandsynligt, at disse af Hensyn til deres eget Personel vilde yde Modstand imod saadan Tilgang af Underofficerer; men denne Modstand var vel til at overvinde, idet Underofficerens Adgang til Etaterne vel maatte betragtes som et Ækvivalent, fordi de i Hæren gennem en Del Aar stod i 1. Geled. Der er desuden, sorterende under Staten, adskillige Stillinger, der kunde forbeholdes Underofficerer efter en nærmere fastsat Tjenestetid, eller der kunde skabes saadanne Stillinger. Saadan Ordning vilde hjælpe paa Avancementsforholdene uden at skade Hæren; yngre Kræfter har den jo altid Brug for, og i de Afgaaede vilde den faa en Reserve under Mobilisering. Befordringen til Civiletaterne burde, som nævnt, først tillades efter en Del Aars Tjenestetid; jeg har altid anset det for en Uskik, at f. Eks. en Gymnastiklærer, der har modtaget en langvarig Uddannelse paa Statens Bekostning, naar

som helst det passede ham, kunde forlade Hæren og overgaa til civil Tjeneste. Ved en Kapitulationstid — 8 Aar f. Eks. — burde han yde Hæren Tjeneste som Vederlag for sin Uddannelse. Det er en Selvfølge, at Kravet om Forfremmelse efter Tur for Tid og Evighed burde skrinlægges; det har kun gjort Skade ved at forvirre Hovederne paa nybagte Sergenter. Næppe nogen Etat er tjent med Forfremmelse efter Tur, Hæren mindst af alle, dertil staar der for meget paa Spil.

Om Højnelse udadtil gentager jeg, hvad før er sagt: Det er en Stands Æresbegreber, Optræden og Færd, der anviser den dens sociale Position. Paa dette Omraade har Underofficererne altsaa Sagen i deres egne Hænder.

Det er en Selvfølge, at Underofficererne, hvis de havde fulgt den antydede Højnelseslinie, i særlig Grad havde maattet stræbe efter at opnaa saadanne økonomiske Kaar i Hæren, at disse kunde tilfredsstille den unge Mand, der var i Besiddelse af en god Skoleuddannelse. Han maatte bydes samme Levevilkaar, som det civile Liv byder en ret vel uddannet Mand. At opnaa dette havde maaske nok været gørligt; naar Standen bød Hæren bedre uddannede Mænd, kunde den med Rette kræve noget til Gengæld.

Naar vi fastslaar som en Kendsgerning, at Officerers og Underofficerers Maal er det samme: Dygtiggørelse af Landets Ungdom til Landets Gavn, saa falder det mig let at tro, at Officererne med Glæde ser sig i Tjenesteforhold til et ensartet, vel uddannet og vel dannet Underofficerskorps, og et godt Forhold vilde bevares de to Korps imellem.

Nu er Højnelsen vel slut for denne Gang. I greb efter Lighed, som om denne var en virkelig, en haandgribelig Ting; men Lighed er kun en Utopi.

Man kan ikke med Rette paastaa, at Underofficersstanden har gjort sin Gerning i Hæren uden at vinde Paaskønnelse derfor, eller uden at dens Fortjenester er bleven bemærkede. Havde dette været Tilfældet, havde Rigsdagen jo ikke kunnet beslutte „at give Standen den Stilling inden for Hæren, som dens Fortjenester gjorde den berettiget til."

Kunde det da aldrig falde mig ind at tænke mig, at en Underofficer kunde naa at blive Officer? Jo, naar

han i Fredstid underkaster sig den *samme* Uddannelse — almen og militær — som Officeren, og naar han i Felten ved særegen Dygtighed tjener sig op dertil. Staar det ikke ogsaa i Lærebog for Hærens Menige, at enhver Soldat kan naa op i de højeste Grader? Men Fredstjeneste og Krigstjeneste er to Ting. I Fredstid maa der stilles forskellige Krav til de to forskellige Stænder; i Krigstid ligesaa, men her kommer andre Momenter frem. Der findes nemlig Mennesker, der er „fødte" militære Dygtigheder (ligesom der er fødte Sangere, Virtuoser o. l.) og som i Krig faar Lejlighed til hurtigt at udfolde deres Evner, saa Opmærksomheden henledes paa dem.

Verdenskrigen havde ogsaa sine fødte militære Dygtigheder, hvis Navne nok en Gang kommer frem; endnu kender Almenheden jo kun de store Føreres Navne.

En saa udpræget Officerstype som Ludendorff indrømmer ogsaa Underofficerer Ret til i Felten at naa opad. Han skriver i sine Krigserindringer: „..... Der var tyndet ud i Fredsunderofficerernes Rækker; en stor Del var — ligesom Officererne — blevne foran Fjenden..... de fleste Underofficerer blev udmærkede Underførere i Kamp og paalidelige Hjælpere for Officererne. De har troligt opfyldt deres svære Pligter; Fædrelandet skylder ogsaa dem en særlig Tak....." og videre: „Under disse Forhold burde der i større Udstrækning have været udnævnt Fredsunderofficerer til Officerer. Dette skete hist og her. Min tidligere Regimentsskriver i Düsseldorf var allerede i Efteraaret 1914 bleven Officer i Feltregimentet.....".

Et Par Ord endnu vil jeg sige mine gamle Kammerater.

Det er kun sjældent, at jeg fra de Yngres Side i de senere Aar har hørt andet end Utilfredshed komme til Orde. Jeg tror, at alt for mange ikke ret har forstaaet, hvilken Betydning Tjenesten som Underofficer har haft for deres almindelige Udvikling som Mennesker. Lad os erindre de mange, der som Underofficerer er traadt ud af Hæren og netop paa Grund af den Uddannelse og Udvikling, de *der* havde faaet, opnaaede Stillinger i det civile Liv, som de med deres oprindelige Uddannelse aldrig havde naaet, eller kunnet bestride. Det vilde ogsaa for mange have været vanskeligt nok ude i Livet at naa de Kaar, som er bleven en Over- eller Stabssergent til Del, selv om disse maa siges at have været ringe nok. Dette maa staa uimodsagt. Lad da ogsaa lidt Taknemmelighedsfølelse over for Hæren finde Rum i Eders Sind. Taknemmelighed mod Hæren for, hvad den har været for saa mange, finder sit smukkeste Udtryk gennem Landets Soldaterforeninger. Det, der bærer disse, er nemlig hos den Enkelte en klar Forstaaelse af, hvad Hæren har givet ham af almen Uddannelse og af Livsværdier.

Naar nu Soldaten kan skønne saa, hvor meget mere maa da ikke en Underofficer kunne det?

Soldaterforeningerne maa opfattes som en Slags borgerlig Reserve for Hæren, som en Fanevagt om de bedste af Folkets Følelser: Troskab mod Konge, Fædreland og Hær. Soldaterforeningernes Værd for Samfundet gaar i Dybden; deres Medlemmer bliver Folkets bedste Mænd. Der kunde skrives meget om Soldatertjenestens folkeopdragende Betydning; at denne er tilstede, synes jeg i hvert Fald, enhver gammel Soldat maa erkende. Ved Iagttagelser kan man ikke blive fri for at se det.

En Mand, der er gaaet fuldstændig tilbunds i Samfundet, blevet et Udskud, skammer sig ikke, naar han i Snasken sidder sammen med Ligestillede; men han kryber i Ly og skjuler sig, naar han møder en gammel Regimentskammerat; Tjenesten gav ham i sin Tid saa megen Æresfølelse, at han skammer sig over sin Nedværdigelse. Og hvad mener man, jeg er lige ved at turde paastaa, ja, næsten bevise: at *ingen* af Landets mest celebre Forbrydere af alle Kategorier har været Soldater. Morderen, Indbrudstyven, Brandstifteren, Voldtægtsforbryderen har ikke gennem Militærlivets Tugt faaet ranket sin slatne Karakter og er derfor havnet, hvor han er. En Statistik herover er jeg ikke i Stand til at fremlægge, men jeg har søgt Oplysninger forskellige Steder, hvor man har disse Forbryderes Generalieblad, og det, jeg har erfaret, bestyrker min Opfattelse.

Skulde det nu vise sig — helt eller i det væsentligste — at være rigtigt, da har Samfundet i Militærtjenesten et forebyggende Middel imod Forbrydelser.

Hvis jeg skulde tage alt med, hvad jeg har tænkt om den militære Opdragelses Betydning og Værd, vilde jeg fjerne mig for langt fra mit egentlige Emne; derfor vil jeg kun antyde i hvilke Retninger mine Tanker gaar.

Det er især Nationalitetsfølelsen, der hyppig ganske ubevidst, vækkes, skærpes og slaar Rod i Sindet. Denne Følelse, der maaske er en af de stærkeste af alle, bærer i sit Skød atter den dybere Følelse af Samhørighed. Et Udslag heraf er Soldatens Regimentsære og den dermed forbundne Hjemstavnsfølelse; han føler sig kaldet til at værne Afdelingens Ære, Hjemstavnens Ære, Fædrelandets Ære. Nationalitetsfølelse viser sig ofte som sand Storhed. Den gik til Bunden i Massernes Sind. Føj saa hertil, at de tyske Socialdemokrater bekransede „Denkmalerne" i Siegesallé, saa har man Nationalitetsfølelsen i sin fulde betagende Kraft. Hvad bunder det Hele saa i tilsidst? I Villien til at forsvare den Nation, man tilhører. Alle ønsker Fred; men kommer Krigen, saa gribes i samme Nu Nationen af Fædrelandskærlighed. Ingen Magt hæver sig imod Forsvaret, ingen Religion, intet kirkeligt Samfund — Kvækerne maaske undtagne — rejser sig imod det. Nationernes

Gejstlige velsigner Vaabnene og beder Gud om Sejr. Proletarer i alle Lande er Brødre! Denne Floskel forstummer; Proletaren gaar med, kan hænde han bliver en god Soldat. Kammeratskabet slaar ogsaa dybe Rødder i Soldatens Sind og lærer ham i godt og ondt at være solidarisk og trofast imod andre Mennesker. De Symboler og symbolske Handlinger, som Hæren anvender, er ogsaa af stor opdragende Betydning; den unge Mand lærer, at der dog er noget, man skal ære og agte, noget man skal samles om. Hvad er f. Eks. Honnør for Estandarten andet end en symbolsk Handling. Det behøves ikke en Gang med Ord at forklares Soldaten, at Estandarten er et dyrebart Klenodie, som det er hans Pligt at værge til det sidste; instinktmæssigt føler han sin egen Ære knyttet til Fanen, og lige saa instinktmæssig føler han Skammen, hvis den falder i Fjendehaand.

Synes nu ikke I, mine gamle Kammerater, at vi bør erkende, at naar vi som Soldater har været med til at lære Landets Sønner noget godt og smukt, saa har vi ikke levet et helt tomt Liv, selv om de materielle Kaar var ringe nok. Har vi ikke osgaa selv faaet noget at leve paa? Skal Livet leves, da maa Fortidens Afsnit af vort Liv tages i Arv, og vi maa drage Lære deraf. Erindringer, gode og onde hober sig op i Sindet og bliver paa de gamle Dage til rindende Kilder; ingen gammel Mand er lykkelig, naar han sidder i sin Ensomhed — og Ensomhed er Alderdommens Lod — hvis ikke lyse og straalende Ungdomsminder kan faa hans Læber til at smile og hans Øjne til at lyse. Hvem har vel Minder som gamle Soldater? Kan vi nogensinde glemme vor Ungdom, den Tid, da vi bar vort Hoved højt, følte Kræfterne bruse i vor sunde, stærke, veltrænede Krop, da vi satte Fødderne i Jorden, som ejede vi Alverden, den Tid, da det at være Soldat var os nok.

Jeg ved, hvad jeg her har gjort; en eller anden af de Yngre vil maaske ikke forstaa mig, og jeg venter Modsigelse.

Saa slutter jeg, I gamle Kammerater; jeg har sagt Eder et Alvorsord.

Eders Stræben efter højere Uddannelse, forstaar jeg tilfulde; men Underofficerer var I, og Underofficerer burde i fremdeles have vedblevet at være; nu derimod

har I gennem Eders Krav skabt en Situation, hvorved den gamle Underofficersstand er slaaet ihjel, uden at I paa dens Grav har faaet rejst noget, der i det lange Løb vil svare til de Forventninger, som I nærer.

Gid Skuffelserne da ikke maa blive for store.